

Обраћање високог представника и специјалног представника ЕУ за Босну и Херцеговину, Кристијана Шварц-Шилинга, Савјету безбједности УН-а

Господине предсједниче, даме и господо,

Први пут сам вам се обратио прије шест мјесеци, убрзо након што сам ступио на дужност високог представника и специјалног представника ЕУ за Босну и Херцеговину.

Ја сам том приликом назначио важност стављања више одговорности у руке органа Босне и Херцеговине, као и начин на који намјеравам примјенити принцип локалне одговорности у циљу пружања помоћи овој земљи на њеном путу према евро-атлантским интеграцијама. Пола године након тога, желим с вама разговарати о комплексној реалности практичне примјене овог принципа.

Такође ћу описати како настојимо помоћи Босни и Херцеговини да изврши транзицију са имплементације мира према евро-атлантској интеграцији. Нагласићу и подручја у којима су начињени помаци, и подручја у којима нису, као и преостала питања која тек треба рјешавати.

Извјештај који се налази пред вама односи се на првих шест мјесеци ове године и завршава одлуком Управног одбора Савејат за имплементацију мира из јуна 2006. године, о затварању Канцеларије високог представника крајем јуна 2007. године.

Развој ситуације од тада демонстрирао је величину изазова остварења локалне одговорности и Управни одбор Савејта за имплементацију мира мораће га размотрити када почетком наредне

године буде разматрао своју одлуку, узимајући у обзир цјелокупну ситуацију у Босни и Херцеговини и региону.

Босанскохерцеговачка стварност данас је на много начина неугодна.

Босанскохерцеговачким политичарима је било тешко да избјегну искушење да криве политичке противнике или међународну заједницу за недовољне помаке.

А грађани Босне и Херцеговине осјећали су фрустрацију због спорости процеса реформи.

На сву срећу, на свим странама у Босни и Херцеговини постоји доста добре воље.

Нажалост, добра воља не преовладава свуда и опортунисти су настојали да искористе потешкоће транзиције и ослањају се на потхрањивање старих страхова.

Ово отежава посао оним политичарима који имају храбрости да преузму већу одговорност за управљање земљом и пружање услуга њеним грађанима.

Чини се да се у неким круговима међународне заједнице сматра како сада није право вријеме да се одступи и преда контролу из својих руку, и да нам можда треба више времена и стрпљења.

Ипак у овим временима искушења, међународна заједница мора држати свој курс и наставити са постепеном предајом одговорности.

Та предаја одговорности не смије бити тако брза да постане претежа терет лидерима у Босни и Херцеговини и онемогући им да преузму контролу. Али, истовремено, не смије бити ни превише спора, јер би лидери ове земље могли доћи у ситуацију да не развију осјећај одговорности за босанскохерцеговачку ситуацију, са одговарајућим осјећајем дужности према грађанима који су их изабрали.

Босна и Херцеговина је, на много начина, имала срећу, јер је правац у којем путује јасно утврђен.

Европска унија нуди изгледе за чланство Босни и Херцеговини и земљама западног Балкана, као што је то успјешно урадила и са средњоевропским земљама које су приступиле у чланство 2004. године, као и Бугарском и Румунијом, које ће приступити Унији наредне године.

Ако постоји једно питање о коме се слаже огромна већина у Босни и Херцеговини, онда је то да будућност њихове земље лежи у Европи.

Ово је тачно, и поред чињенице да су политички лидери у Републици Српској повремено изјављивали да су радије спремни жртвовати европску будућност Босне и Херцеговине, него чинити компромис по неким питањима.

Ова европска перспектива би, зато, требало да постане покретач опоравка ове земље, подстрек за реформу и гаранција будућег просперитета.

Да би се то постигло, политичари ове земље морају предузети потребне кораке да би достигли европске стандарде. У преговорима са Европском комисијом о потписивању Споразума о стабилизацији и придруживању, институције Босне и Херцеговине су наступиле врло професионално.

Босанскохерцеговачки преговарачи су били изванредни у преговорима о техничким питањима Споразума, што много обећава у погледу њихових могућности и воље да ураде оно што је потребно у року од неколико наредних година да закључе процес интеграције са ЕУ.

Дозволите ми да овдје одам признање за улогу коју је одиграо премијер Аднан Терзић, који ће вам се обратити одмах након мене, као и главни преговарачи, Игор Давидовић и Осман Топчагић.

Међутим, такође постоји и политичка страна Споразума, а политичке реформе, које су предуслов за завршетак процеса преговора о стабилизацији и придруживању, су заустављене.

Дјелимично, реформски процес је заустављен због неизбежне потребе за периодом адаптације и подешавања према концепту локалне одговорности и способности да се она спроведе у пракси.

А дјелимично је заустављен и због избора који су одржани 1. октобра. Избори су неизбежно увели један период кампањи и изборне реторике, што је представљало удаљавање од духа компромиса и сарадње у рјешавању проблема, који је био потребан за предузимање смислених реформи у циљу испуњења захтјева евро-атлантске интеграције.

Међутим, пропуст да се оконча питање доношења закона у области јавне радио-телевизије, недовољни помаци по питању закона о високом образовању и закона који су кључни за фискалну одрживост свакако успоравају помаке Босне и Херцеговине према Европи.

Један од кључних преосталих захтјева Споразума о придруживању и стабилизацији је питање реструктурирања полиције.

Ово је потребно да би Босна и Херцеговина начинила даље помаке према ЕУ интеграцији, и изнад свега, потребно је за добробит грађана Босне и Херцеговине.

Дирекција за реформу полиције дјелује од јануара и, према плану, требало би да донесе план имплементације крајем овога мјесеца, који се заснива на три принципа које је утврдила Европска комисија.

Осигурање политичке сагласности за овај план биће кључни тест способности локалних институција да преузму одговорност.

Реструктурирање полиције и друге реформе нису мала ствар.

Оне задиру у саму срж способности Босне и Херцеговине да се

развија и расте, да функционише ефикасно и на прави начин служи својим грађанима.

Друга област која такође задире у само средиште идентитета Босне и Херцеговине – како прошлог, тако и будућег – је питање уставне реформе.

Дејтонски устав је донесен 1995. године у циљу завршетка рата.

Тај Устав треба да еволуира како испунио потребу за постојањем функционалне, фискално одрживе државе која се може придружити евро-атлантским институцијама и за постојањем демократске државе коју сви њени грађани прихватају као легитимну.

Лидери политичких странака, на свим странама, су се током 2005. и почетком 2006. године редовно састајали. Након сати и сати заједничких разговора о питањима око којих је било могуће постићи компромис и питањима око којих још увијек није могуће постићи консензус, први пакет уставних амандмана је договорен у марту.

Упркос општој подршци овом пакету и оптимистичким прогнозама како су босанскохерцеговачки политичари спремни да направе први корак, иницијатива није успјела – недостајала су само два гласа за потребну двотрећинску већину гласова у Парламенту.

Ово је био жесток ударац за оне који су се усудили да направе корак у смјеру који је био захтјеван, али од суштинског значаја. Овај неуспјех су након тога искористили противници уставних амандмана који су одлучили да се повуку из дотадашњег конструктивног преговарачког процеса.

Да будемо јасни, пакет уставних реформи није савршен. Међутим, он представља разуман први корак ка формирању функционалнијих државних структура које ће бити успјешније у задовољавању европских стандарда. Тај пакет такође представља компромис и напредак који је тренутно могуће постићи.

Ова несавршена политичка реалност у којој је компромис пут ка

постизању напретка представља саму суштину концепта одговорности. То је начин на који се постепено може изградити боља будућност. Нема једноставнијих алтернатива, нема савршених политичких рјешења која чекају на нас.

Политичари у Босни и Херцеговини морају схватити да се оваква важна питања могу рјешавати само корак по корак, путем окупљања свих страна у оквиру процеса, утврђивања питања око којих може, односно не може бити пронађено компромисно рјешење, настојањем да се извуче најбоље из оних питања око којих је могуће постићи напредак, умјесто да се фокусира на области у којима напредак још увијек није могућ.

Политичке странке које су усагласиле ове амандмане се још увијек држе својих обећања и обавеза. Због тога још увијек постоји могућност да се ови амандмани представе новоизабраном Парламенту.

Питање уставне реформе ће постати главно политичко питање у БиХ чим буду формиране политичке коалиције и органи власти.

Такође, треба да будете свјесни да ће ово питање још дуго бити актуелно, с обзиром да је први пакет тек почетак дугорочног процеса на чију подршку су се обавезале и Европа и Сједињене Америчке Државе.

Још једно питање које ће остати актуелно је питање сарадње са Међународним трибуналом за ратне злочине почињене на територији бивше Југославије са сједиштем Хагу.

Чињеница да су послије свих ових година особе осумњичене за ратне злочине, попут Ратка Младића и Радована Караџића, још увијек на слободи и даље угрожава мировни процес и повјерење у владавину закона и показује да не постоји спремност за суочавање са злочинима из прошлости.

Услови које је потребно испунити како би се окончао процес имплементације мира и процес интеграције у ЕУ су јасни. Органи власти Босне и Херцеговине имају одговорност за оба ова

процеса.

Ово нас опет доводи до питања транзиције.

Одлука о затварању Канцеларије високог представника и јачању улоге Европе, коју је Управни одбор Савјета за имплементацију мира донио у јуну, значила је признавање напретка који је током протеклих једанаест година постигнут у Босни и Херцеговини.

Европска унија у својству кључног елемента следеће фазе се сада интензивније ангажује у Босни и Херцеговини како би овој земљи помогла на путу ка Европи, закључивањем Споразума о стабилизацији и придруживању и, посебно, јачањем улоге специјалног представника Европске уније.

У оквиру овог процеса, многа компликована питања, посебно питање укидања одлука о смјени појединих званичника и особа из политичког живота које су донијели моји претходници, морају бити ријешена прије него што ОХР буде затворен.

Ово нас доводи до питања које Уједињене нације нису ријешиле прије затварања њихове Међународне полицијске мисије у Босни и Херцеговини, током 2002. године.

Када сам се обратио Савјету безбједности УН-а у априлу, скренуо сам вам пажњу на тешку ситуацију у којој се налазе десертификовани полицајци због одлука које је донио ИПТФ не остављајући им могућност да уложе жалбу или захтјев за ревизију одлуке.

Том приликом сам рекао: «Не би требало да заговарамо принципе владавине права, одговорности за реформе и преузимање одговорности, а при томе истовремено властитим потезима побијамо ове принципе.»

Од тог мог обраћања, моје колеге су, заједно са колегама из Полицијске мисије ЕУ и институција БиХ, помогле у утврђивању чињеница и дефинисању основних елемената процеса ревизије.

Уз то, један тим стручњака је два пута у току ове године посјетио Њујорк како би Секретаријат, ЦДГ и Мисије ЕУ обавијестио о развоју ситуације у вези с овим питањем.

Намјеравам да, у сарадњи са органима Босне и Херцеговине, наставим да радим на рјешавању овог питања.

Такође сам спреман размотрити сваки приједлог који доставе Уједињене нације.

Међутим, у правном и политичком смислу, нисам у могућности да ријешим ово питање. Сасвим је јасно да ово питање морате ријешити ви.

Господине предсједниче, даме и господо,

И даље подржавам принцип преузимања одговорности и надам се да ћу надзирати процес транзиције, у складу са роковима које сам вам презентовао.

Међутим, такође увиђам разборитост одлуке Савјета за имплементацију мира да још једном размотри и потврди своју одлуку из јуна 2006. године о затварању Канцеларије високог представника након темељне и пажљиве процјене ситуације почетком следеће године.

Неодговорна реторика, која је обиљежила предизборну кампању, допринијела је стварању осјећаја несигурности код једног дијела становништва. Оваква ситуација забрињава, а забрињава и очигледна неспособност политичара у Босни и Херцеговини да рјешавају проблеме у оквиру постојећих уставних структура и без интервенција међународне заједнице.

Такође, потребно је донијети низ одлука о коначном статусу Косова, и ово питање се надвија над цијелим регионом. Иако, стриктно говорећи, не постоји веза између те одлуке и ситуације у Босни и Херцеговини, постоји могућност да се та одлука покаже као дестабилизирајућа уколико њено доношење буде каснило.

Без обзира на то, пут је јасан. Политичари Босне и Херцеговине имају прилику да покажу како се транзиција може одвијати у складу са роковима, тако што ће преузети иницијативу, усвојити и спровести многе незавршене реформе и радити, уз међународну подршку, на изградњи европског модела просперитетне демократије.

Хвала.